

BUITEN

23e JAARGANG N°. 42

ZATERDAG 19 OCTOBER 1929

PANORAMA VAN BUDAPEST, GEZIEN VAN GELLÉRTHEGY

Redactrice: RO VAN OVEN

INHOUD:

DE DOOLHOF DER DWAASHEID, DOOR RALPH SPRINGER (12)	BLZ. 494
RAVELLO (GOLF VAN SALERNO) (GEÏLL.), DOOR B. S.	BLZ. 496—497
ONTVANGEN UITGAVEN	BLZ. 496
REUZENVERHALEN, DOOR F. W. DRIJVER	BLZ. 497
DE WIJN (GEÏLL.), DOOR R. V. O.	BLZ. 498—499
STAARTDIENSTEN, DOOR W.	BLZ. 499
PAPEGAAIDUIKERS VAN DE „ETAQUE OF SARK” (GEÏLL.), DOOR H. DUYFJES	BLZ. 500—501
HERINNERINGEN VAN TANTE VAN TOENTERTIJD (VAN MIJN GROENTEVROUWTJE), DOOR TANTE VAN TOENTERTIJD	BLZ. 500
BUDAPEST (GEÏLL.), DOOR CH. G. TOBI	BLZ. 493, 501—503
BESCHERMINGSKLEUREN, DOOR W.	BLZ. 502
ARIOSTO. UIT HET POOLSCH, DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKY (6)	BLZ. 504
HOFJE TE UTRECHT (ILLUSTRATIE)	BLZ. 504

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Redactrice Mw. Ro van Oven, Emmastr. 15, Amsterdam. Stukken voor de Administratie aan de Uitgevers N.V. Scheltema & Holkema's Boekhandel en Uitgevers-Mij., Rokin 74—76, Amsterdam. Met de toevoeging: „Voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam- en adresvermelding wordt verzocht, ook achter op de foto's

Nieuw verschenen nummers 25 ets., oudere 50 ets.

De doolhof der dwaasheid

ROMAN VAN SCHERPZINNIGHEID, DWAASHEID EN HUMOR

I 2) DOOR RALPH SPRINGER

GEDURENDE de twintig jaren dat hij met schran- derheid Scotland Yard leidde, had de chef leeren inzien dat misdadigers opsporen een utopie was. Tenzij een dief of een moordenaar zichzelf kwam aanmelden, of dronken op de plaats der misdaad werd gevonden, waren de bedrivers der talrijke misdrijven als regel onvindbaar. En intusschen namen de particuliere detec- tivebureaux maandelijks in aantal toe en dat gaf „Boss” Jefferson een zekere voldoening. Over eenige jaren berekende hij, zouden er in Londen méér detectives dan misdadigers zijn, of eigenlijk, zouden die twee groepen tezamen de be- volking vormen. Dat beloofde reeds een algeheele vereen- voudiging van het crimineele stelsel. En ook, als de mis- dadigers en detectives elkaar geleidelijk hadden uitgerooid, een spoedige en groote vermindering der misdrijven.

Er werd op de deur geklopt.

„Binnen!” riep „Boss” Jefferson kortaf en blikte meteen weer op zijn rapporten.

Dat stond, tegenover de ondergeschikten.

„Poging tot levend begraven, in St. James Square,” zei de binnentredende inspecteur Bowles, lakoniek. „Slachtoffer opgegraven, zijn kleren afgeborsteld en hijzelf weer onge- deerd weggegaan. Dader op de plaats der misdaad gegrepen en hierheen gebracht, door luchtbrigade vijf, luitenant Bromsley.”

„Waar is de gevangene?”

„Cachot 2, A links, groene afdeling.”

„Je kunt gaan, Bowles,” zei Sydney Jefferson, niet zonder waardeering in zijn stem. „Plaats wachten achter de deuren

en breng het bedwelm-gasapparaat in verbinding met mijn kamer. Je kent het signaal.”

„Eindelijk een gesnapt,” zei de chef, glimlachend van vol- doening, toen inspecteur Bowles was verdwenen.

Hij schoof eenige rapporten op zijn tafel opzij. Een schakel- bord met draaibaren cylinder werd nu zichtbaar.

Jefferson duwde knop 2, op vak A links in en draaide daarna den cylinder, tot er een groen licht uitschren. Een gegons als van een zwaren motor ving aan. Eenige minuten later steeg een deel van den vloer omhoog en verdween door het plafond. Op die plek stond nu een kooi van tralie- werk, waarin, op een brits, Joris Jochem lag. IJzeren beugels omspanden hem en hielden hem aan de brits vast.

„Sydney Jefferson!” riep Joris Jochem luid, „beteekent dit een grap of ben ik in handen van vijanden?”

„Wie ben je dan?”

„Sydney Jefferson!” bulderde de detective, „ken je Joris Jochem niet meer, den Hollandschen detective?”

„Joris Jochem,” antwoordde de machtige chef van Scot- land Yard verbaasd. „Jij hier, mijn vriend?”

Snel haalde hij een handel over, op het schakelbord en de beugels veerden terug. Joris Jochem sprong op en nam dadelijk zijn geliefde bijl ter hand. Met een vingerdruk op een knop deed Jefferson het traliewerk als jalouziën in elkaar schuiven.

De mannen liepen op elkaar toe en drukten elkaar de hand. Ontroerd boog Joris Jochem voor het borstbeeld van Sherlock Holmes en stak het een nieuwe cigarette in den mond.

„Welaan, mijn vriend, vertel nú wáárom je mij op zoo'n buitengewone wijze komt bezoeken.”

Joris trok een stoel naar zich toe. Een jaar geleden had hij Sydney Jefferson voor het eerst ontmoet en deze had hem toen met al het respect, een detective verschuldigd, bejegend. Bij deze vraag van den chef dwarrelden de ge- beurtenissen der laatste dagen door zijn hoofd en raakte hij den draad geheel kwijt. Hij geloofde nu inderdaad dat hij uit eigen drang, Sydney Jefferson was komen opzoeken.

Hij liet zich niet nóg eens vragen en begon zijn geschiedenis met de inbraak bij de Middellandsche Bank. Achtereenvol- gens vertelde hij van duimaafdrucken en rugfotografieën, welke door hem waren gevonden en als speurmiddelen ge- bezigd. Hij had, beweerde hij, de inbrekers door geheel Hol- land achtervolgd, drie auto's finaal doodgereden en de spoor- brug over de Moerdijk laten springen, om zijn spoor per trein uit te wisschen. Gedurende de reis van Amsterdam naar Londen was zijn trein éénmaal door treinroovers en een ander maal door bedelaars overvallen. De boot had schipbreuk geleden en in een der reddingsbooten was cholera uitgebroken. Nu had hij in Londen een geheel moderne bende ontdekt.

Sydney Jefferson luisterde naar dit verhaal en het gefan- tazeerde verslag van Joris Jochems avonturen in Londen, zonder dat een trek op zijn gelaat twijfel verried. Hij had gedurende zijn werkzaamheden bij de crimineele politie vele particuliere detectives leeren kennen en altijd bevonden dat de één al erger opsneed dan de ánder. Dáárin verschilde Joris Jochem dus niet van zijn Engelsche en andere colle- gaas. Wél zou hij, Sydney Jefferson, naar zijn eenvoudige meening gevraagd, den Hollandschen detective als volslagen krankzinnig hebben aangemerkt; maar ook daarin onder- scheidde Joris Jochem zich niet van zijn collegaas. In zijn vrijen tijd wilde Sydney Jefferson nooit iets met detectives te maken hebben, want hij vond dat door allen een streep liep. Maar het publiek en de kranten geloofden nu eenmaal dat die lui verstand van misdaad hadden en daarom moest hij zich officieel wél met hen inlaten.

„Dus, wat staat ons, volgens Uw oordeel, te doen?” vroeg hij, toen Joris Jochem zoo vreeselijk hijgde door het lang- durig praten, dat hij voor een beroerte vreesde.

„Twee luchtbrigades, een regiment gasbommen, een half dozijn politiehonden met automatische revolvers en een zieken- brancard gereedhouden,” hijgde Joris Jochem, onder een laat- ste inspanning. „En — ja — telefoneer aan — het — hos- pitaal — — bedden gereed — houden — — veel — — bedden — —”

„Verwacht U binnenkort de ontknooping?” vroeg Sydney Jefferson, schijnbaar met belangstelling in zijn stem.

Joris Jochem deed energieke pogingen om weer op adem te komen.

„Misschien,” zei hij toen. „Misschien moet dat huis — St. James Square — de lucht in. *Sombere geheimen in onderaardsche kelders, verbergt het in overvloed.*”

„Prachtig. U ontbijt met me?”

„Graag. Hier? Maar ik heb weinig tijd; de plicht roept.”

„In de kamer hier naast wordt al voor U en mij gedekt,” zei Sydney Jefferson, ietwat luid, in een hoorn, dien hij openklepte.

Nu wist hij dat Bowles hem hoorde en het consigne door gaf. Tien minuten later zaten Jefferson en Joris Jochem voor een overvloedig ontbijt en nodigde de chef den detective tot ongenueerd toetasten uit.

„Reken op mij,” zei hij, toen Joris Jochem met drukke gebaren afscheid nam. „Hier of per telefoon, ben ik altijd voor U te spreken. Ik gun U de premie van harte.”

„Secuur is het geval eigenlijk niét, chef,” zei Bowles, met die vrijmoedigheid, gewoonlijk slechts inspecteurs uit de romans tegen hun chefs eigen. „Een feit *is* het, dat hij iemand levend wilde begraven.”

„Bowles,” antwoordde Jefferson bedaard, „leer dàt nu eens van mij. Beter tien detectiven die iemand levend willen begraven, dan één die een *doode* persé wil opgraven, maar niet weet *waar*. De laatste zal herrie maken in boekjes en kranten, tót het heele politiekorps in het geweer is gesteld, voor het lijk van een die niet gemist wordt en waarvan niemand weet óf hij en wáár hij vermoord werd.

Gek zijn ze allemaal, maar we leven nu eenmaal in een tijd dat je móét gekdoen, om je verstand te behouden. Anders wordt je in werkelijkheid krankzinnig, van honger en andere narigheden.

Luister naar mijn consignes. Laat twee man dezen detective waarheen hij gaat volgen en in het oog houden. En óók beschermen, want hij is buitenlandsch onderdaan. Neem een paar ernstige lui op leeftijd, die er aan gewend zijn met detectiven om te gaan, want ze mogen hem niet in het ootje nemen.

Indien hij wéér iemand begraaft, moeten die mannen het lichaam direct weer opgraven, vóór het een lijk is. Maar als men hém te lijf wil, moeten ze hem in veiligheid brengen. Er mag hem niets gebeuren.”

Bowles naderde Jefferson omzichtig en hield zijn mond aan diens oor.

„En als ze hem nu eens dronken maakten en op een schip naar Holland brachten?” fluisterde hij. „Wat dacht U daarvan? Onze mannen krijgen op die manier nóóit vacantie. Verbeeld U dat Amerika en Australië óók detectiven hierheen zonden? Dan zou dat ras van bemoeials nóóit uitsterven. *Ik* wou maar dat de misdadigers en de detectiven *elkaar* uitroeiden. De crimineele politie zou het dan vrij wat rustiger hebben.”

Een glimlach speelde om Sydney Jefferson's mond. Zijn oogen twinkelden van pret. Dan, vertrok hij zijn gezicht en was hij weer geheel de strenge, schrandere chef van Scotland Yard.

„Inspecteur Bowles, ge kent mijn wensch. Doe Uw plicht, zooals ik heb bevolen.”

De inspecteur verbeet een grijns en boog, ten teeken van respect en gehoorzaamheid.

ZESTIENDE HOOFDSTUK

DE GEEST VAN WILLIAM BILlicOM

Toen de luchtbrigade Joris Jochem en Oom Karel zoo onverwacht meevoerde, keken de politieagenten en de plantsoenwandelaars de machine met verbaasde oogen na. Ze waren zelfs zóó verbluft, dat er niet één aan dacht de touwladder te grijpen, die oom Karel als een vijftien meter lange staart achterna slierde. De heer Peter van Nuchteren, die een kijkje kwam nemen, was niet minder onder den indruk dan de anderen.

De eenige die verstandig nadacht en snel handelde was William Billicom, alias Bill Bully.

Hij hield er namelijk niet van, ondervraagd en daarna meegenomen te worden, door de Londensche politie. Dus zette hij het op een loopen, ten spijt van Bowles, die rapporteerde dat de politie hem eerst behoorlijk afgeborsteld had. Ondanks de kreten, die hem moesten doen stilstaan en terugkeeren, rende hij onverstoord voort, tót hij ver genoeg van St. James Square was, om geen achtervolging meer te hoeven te duchten. En daarna stapte hij stevig aan,

zonder ander doel dan om voorloopig buiten die gevaarlijke omgeving te zijn.

„Ze zijn gek, ze zijn allemaal stapel gek,” mompelde hij, nu en dan. „Die oude heer met zijn bedienden, die twee jonge meisjes, die dikke detective met zijn oom Karel en mijn vriend Munnik óók. Maar dié *houdt* zich misschien maar gek, om des te beter zijn doel te bereiken.

„Wát kan zijn doel zijn?” vroeg hij zich af. „Wil hij *alleen* den inhoud onzer kisten bezitten? Aan mijn laars. Of wil hij de liefde van die mooie erfgename winnen? Wel, *ik* ben er zeker van dat die oude Peter *zelf* nog niet eens weet, aan wie van beide hij zijn millioenen zal nalaten. Ik voor mij zou Tilly de voorkeur geven.”

Hij ging een bar binnen, dronk eenige glazen bier, at een schaal sandwiches leeg en dronk twee glazen whiskey na. Daarna wandelde hij, onder het genot van een sigaar, verder, zonder zich af te vragen waarhén. Hij dacht dat Joris Jochem's pension in Bethnal Green, het tweede oostelijk district, niet ver weg kon zijn. Dus stak hij Whitechapel Road over, om langs Cambridge Road Green Street te bereiken, in welke straat, naar hij meende, dat pension was, toen hij opeens groter levendigheid bespeurde. Menschen wezen naar omhoog en liepen dan voort, zekere richting uit. Dat voorbeeld werkte aanstekelijk op andere voorbijgangers. Ook Bill Bully voelde zijn nieuwsgierigheid opgewekt.

Eenige straten verder stonden honderden menschen oengepakt tegenover een groot, vierkant fabrieksgebouw. Langs een der muren hing, van het dak neer tot ongeveer vijf meters boven de straat, een touwladder. Een lange, magere man klom er langs op en neer, blijkbaar zonder eenig doel.

„Oom Karel!” kreet Bill Bully verrast.

„William Billicom!” beantwoordde de oude man dien kreet, op verschrikten toon. „Ben je uit den dood opgestaan en heb je in het graf geleerd Hollandsch te spreken?”

Een luid gejoel der menigte reageerde op dien uitroep. Oom Karel snelde naar boven, nog meer beangst voor William Billicom als geest, dan voor de vele honderden die hem opwachtten. Bill Bully beet zich van ergernis op de lip. Het speet hem dat hij zich tegenover oom Karel had verdraden, door Hollandsch te spreken. Immers, had hij zich tegenover Joris Jochem als waschechte Engelsche detective voorgedaan.

Toen Joris Jochem het touw, waaraan oom Karel hing, had doorgehakt, viel deze met de touwladder bijna dertig meter diep; de dubbele lengte der ladder. De haak liet niet los van de kanteeling der fabriek, waarin hij was vastgeraakt, en het huis was ongeveer twintig meter hoog. Bij het neerkomen maakte oom Karel instinctief den „hoek”, zooals dat in gymnastiek-taal heet. Dus verde hij met zijn schoenen tegen den muur aan en slingerde maar weinig heen en weer, vóór hij stil hing.

Hoewel het al laat in den avond was, kwamen er spoedig voorbijgangers op af. Ze maakten Oom Karel, die hun taal niet verstond, overstuur met hun vele vragen, zoodat hij van verbouwereerdheid doelloos op en neer klauterde, om niet te hoeven praten. Bij William Billicom's aankomst telden de belangstellenden al eenige honderden.

Terwijl de oude man weer naar boven klom, luisterde de jonge inbreker belangstellend naar de gesprekken, om hem heen. Er werd naar Engelschen trant op Oom Karel gewed. Men zette honderd tegen vijf dat hij krankzinnig was en vijftig tegen drie dat de oude man den ochtend niet meer zou halen. Anderen wedden weer tachtig, dat hij zich van het dak zou te pletter gooien, tegen veertig, dat hij daarboven wilde doodhonger.

William Billicom grijnsde; hiér was iets te verdienen. En met de geraffineerdheid van den echten speculant, hem eigen, koos hij zich op goed geluk eenige partners, uit het publiek.

Twee andere jonge mannen begrepen spoedig zijn toelag en drongen zich, na onderlinge afspraak, onder de menigte. Weldra werd er vijf honderd tegen één gewed dat Oom Karel de straat niet levend zou bereiken en duizend tegen vijftig dat hij zelfs niet meer herkenbaar zou zijn. De jonge kornuiten en Bill Bully aanvaardden koelbloedig de meest gewaagde weddenschappen. Toen de primitieve bookmaker op zijn vingers floot, ten teeken dat de tijd voor het maken van weddenschappen was verstreken, verschenen Bills beide nieuwe vrienden met een groote ladder en zetten die overeind tegen den muur.

(Wordt vervolgd)

INGANG VAN HET PALAZZO RUFOLO TE RAVELLO

RAVELLO

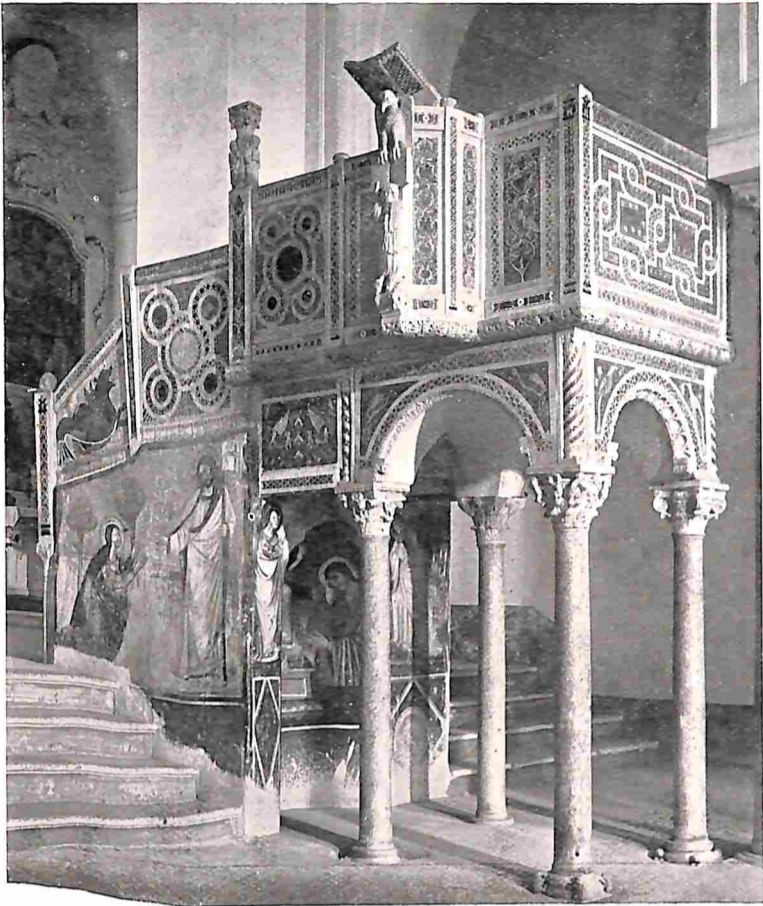
(GOLF VAN SALERNO)

HOOG in de bergen, achter Amalfi, ligt Ravello. Een mooie rijweg met vele afkortingen voor de voetgangers, voert er heen, steeds stijgend van Atrani, die aan zee ligt. Ravello is een plaatsje van een eigenaardig aspect. Men zou op dezen bergtop eerder een oud vervallen rooversnest verwachten, dan een plaats rijk aan overblijfselen van fraaie architectuur en prachtige tuinen. Gebouwd in de 9e eeuw en onderworpen aan Amalfi, werd Ravello echter in 1086 een onafhankelijke gemeente, die in de 13e eeuw tot grooten bloei kwam. Vele rijke families des lands bouwden hun villa's en palazzo's op dit hooge punt vanwaar zij de zee konden overzien. De zee die hun schepen bevoeren, die hun zooveel rijkdom en Arabo-Normandische stijl ingevoerd. Men liet werklieden uit Sicilië komen, die de prachtige preekgestoelten in de kerken vervaardigden en sierlijke ornamenten aan de palazzo's aanbrachten. De kleine, maar bijzonder fraaie cour, een soort patio met twee rijen loges, in het Palazzo Rufolo, is hier een prachtig staal van. Er gaat een groote bekoring uit van dit poëtische plekje. Vooral een der zijden is een wonder van gratie door de merkwaardige ornamentiek. Het ornament is van zwarte lava in het grijze gesteente aangebracht. Het Palazzo Rufolo is overigens een mengelmoes van verschillende stijlen, vormt echter door den rijken plantengroei en de romantische omgeving een zeer bekoorlijk geheel. De bouw werd in de 11e eeuw door de familie Rufolo begonnen. Gedurende vele eeuwen werd het paleis door deze familie bewoond. Later, tot verval geraakt, werden de ruïnes gerestaureerd door den Engelschman Francis Nevile Reid, die ook den tuin in een lusthof herschiep. Men vindt er een weelde van prachtige planten, bloemen en boomen. Vanaf de terrassen heeft men

een verrukkelijk uitzicht op het bergland en de Golf van Salerno. Het Palazzo d'Afflitto, met zeer curieuzen ingang, is thans tot hotel ingericht. Het heeft eveneens een fraaie terrasvormig tuin. De Villa Cimbrone met zeer veel antieke fragmenten ligt in een boschrijk park op het meest vooruitspringende gedeelte der rotsen. Men heeft van hier een zeer weidsch panorama, — Atrani ligt ver beneden en men overziet genoeg de geheele Golf. De dom (uit 1086, maar in 1786 herbouwd) en de kerk S. Giovanni del Toro (XIIe eeuw hebben beiden buitengewoon fraaie met mozaïkdecor versierde marmere preekges oelten. De groote preekstoel uit den Dom, vervaardigd in 1272 door Nicolò da Foggia in opdracht van Nicolò Rufolo, wordt door zes gedraaide kolommen, met mozaïk ingelegd, gedragen. Hierbij een afbeelding van den preekstoel uit de kerk S. Giovanni, waarop men ter zijde van de trap een zeer curieuze voorstelling in mozaïk van Jonas die door den walvisch wordt opgeslokt, ontwaart. Een dergelijke voorstelling komt ook voor op een tweeden, kleineren preekstoel (van ongeveer 1131) in den Dom. Een zeer aantrekkelijk plekje in Ravello is nog de Arabo-Normandische fontein, de bron waar de Rebecca's van het dorp haar waterkruiken vullen. Prachtige rechte figuren met gekleurde hoofddoeken, die de kruiken op hoofd of schouder dragen. De vrouwen van dit sterke bergvolk werken hard. Met zware lasten op het hoofd ziet men haar de steile bergpaden beklimmen, veelal barvoets, met veerkrachtigen tred, — een fraaie stof-fage vormend in het romantische landschap. B. S.

Ontvangen uitgaven

Verschillende najaarscatalogi van kweekers in tuinarchitecten mochten wij ontvangen. Zoo zond o.a. de Rozenkweekerij „Hollandia" v h G. A. H. Buisman & Zoon N.V. te Heerde een Rozenkweekerij met zeer verzorgde kleurafbeeldingen van rozen geïllustreerd.

PREEKGESTOELTE IN DE KERK S. GIOVANNI DEL TORO DE RAVELLO

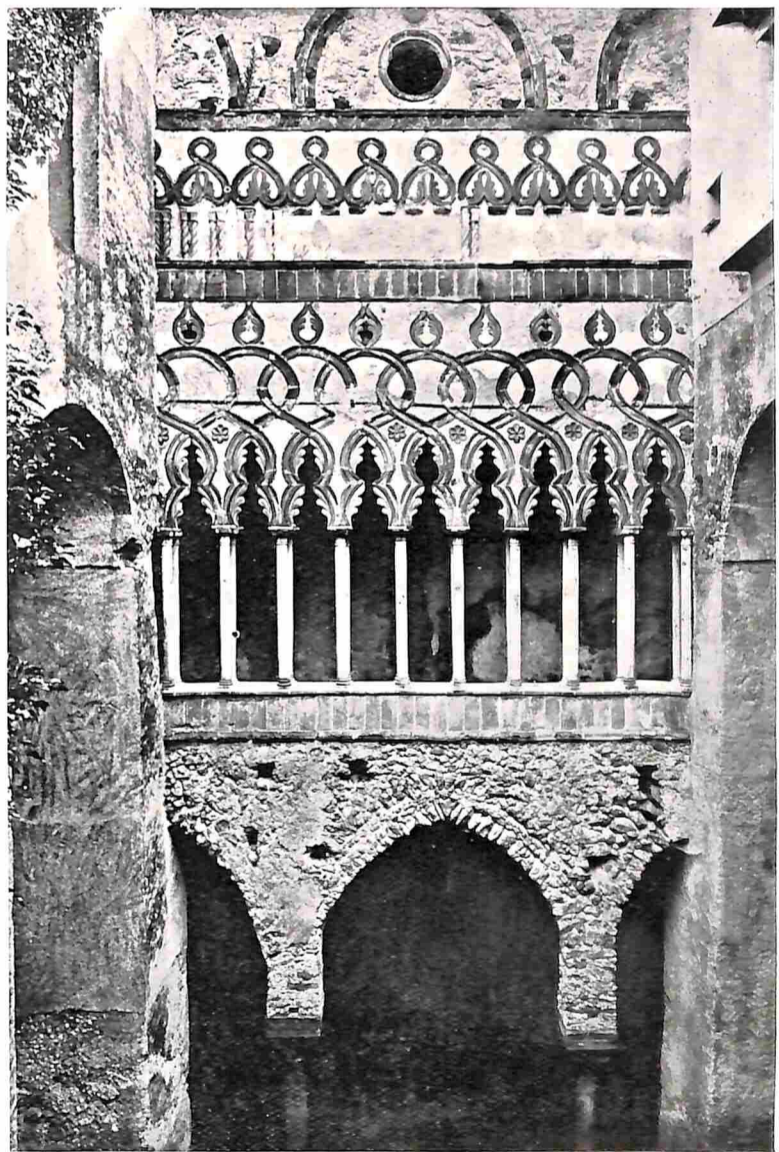
REUZENVERHALEN

EEN voorname rol in de volksverbeelding speelden van ouds de Reuzen, aan wie nog altijd de herinnering voortleeft o.a. in tal van sagen en legenden, verbonden aan de namen van sommige landstrekken en steden. Het geloof aan hun bestaan wortelde in de den mensch omringende natuur. Zij zijn te beschouwen als de verpersoonlijking der bandeloze elementen, de ruwe natuurkrachten, tegen welke de mensch niet opgewassen is. Zoo ver, zooals Grimm zegt, als de mensch boven den kabouter staat, zoo ver blijft hij beneden den reus, die nu eens als vertegenwoordiger van den storm, dan weer van den winter of ook van den nacht is aan te merken. Het vermogen der reuzen vindt onder stervelingen zijn weerga niet. Zij graven rivieren, zooals volgens de oude sage het geval was met Rijn en Waal, zij kaatsen met rotsgevaarten en werpen met een handvol aarde een heuvel op. Een ontwortelde of afgebroken eik dient hun tot staf, een geweldige steen tot wapen. Dank zij de hun toegekende kracht worden zij geacht menschen noch goden te ontzien. Als terloops zij hier opgemerkt dat het opstapelen der zogenaamde Hunnebedden ten onrechte aan deze denkbeeldige krachtwezens is toegeschreven, daar deze in Drenthe en elders gevonden steenhoopen, welke eenmaal tot begraafplaatsen dienden, opgericht werden door oude volksstammen, die voorheen ons land bewoonden. De groote keien of zwerfblokken gaven gereede aanleiding om aan het werk van reuzen te denken. ☞ In de Noorsche mythologie is o.a. sprake van den ijsreus Ymir, uit wiens lichaamsdeelen na zijn dood de wereld geschapen zou zijn,

Uit Ymir's vleesch de aarde,
Uit zijn bloed de zee
Uit zijn beendren de heuvels
Uit zijn haar boom en plant
Uit zijn schedel de hemelen.

☞ Deze reus en zijn afstammelingen zijn te vergelijken met de Titanen der Grieken, in zooverre beiden met de goden om de oppermacht worstelen. Immers de Titanen waren het, die in den strijd met den oppergod Zeus ontzachlijke rotsblokken op elkaar stapelden om het verblijf der goden te bestormen terwijl zij van den berg Othrys, op welken zij verblijf hielden, brandende eikenstammen naar den tegenover gelegen Olympus wierpen om de goden uit hun woning te verdrijven. Ook dit reuzengeslacht werd door de volks-

verbeelding in het leven geroepen als personificatie van de ruwe natuurkrachten, welke ongebreideld haar verwoestingen aanrichtten terwijl zij het door de goden geschapene trachtten te vernietigen. Duidelijk komt die worsteling met de goden, die men zich eveneens als reuzengestalten met reuzenkracht dacht, aan het licht in den tweestrijd tusschen Thor en den reus Hrungir, welke laatste zich in het Valhalla, de burcht zijner vijanden, de goden, gewaagd had. Thor's wapen, een reusachtigen hamer, slaat den steenen knots van den tegenstander aan stukken, welke over de aarde vlogen en nog altijd in den vorm van keien over deze verspreid liggen. ☞ Intusschen, wij behoeven niet zoo ver van huis en niet zooveel eeuwen terug te gaan. Onze Zuidelijke naburen zijn nog altijd verzot op Reuzen, getuige de groote Reuzen-stoeten van Brussel, Antwerpen, Mechelen, Brugge e.a. terwijl te onzent o.a. Valuas en zijn vrouw zich te Venlo aan het publiek vertoonden. Wie herinnert zich niet het verhaal van Druon Antigoon, den geweldenaar, die van ieder, die de Schelde wilde oversteken, als tol de rechterhand eischte totdat Salvius Brabo hem overmeesterde, hem de hand afhieuw en deze in de rivier slingerde, waaraan, zooals het volk zegt, de stad Antwerpen haar naam ontleent. En deze stad is niet de eenige, welker naam de volksetymologie met het reuzengeslacht in verband brengt, getuige hetgeen van de reuzin Walberech verhaald wordt, die zoo groot was dat zij met één stap van Holland naar Engeland kon overstappen. Toen door een kaperschip al haar vee uit de weide weggevoerd was, ging zij de zee in, greep het vaartuig om het, nadat zij haar vee gered had, in de diepte te slingeren. Aan haar echtgenoot, Heer Lem, zou Haarlem zijn naam ontleenen. Zoo wordt ook de oorsprong van de hoogten van Montferland aan het werk van een reuzenvolk toegeschreven, dat ook al den hemel wilde bestormen en daartoe reeds een deel van den Eltenberg wegsleepte, toen onverwacht de last aan hun handen ontviel, waarna hun aanvoerder bevel gaf verder van den arbeid af te zien daar toch weinig kon uitgericht worden met zoo'n „Mond vol land". ☞ Ook aan

BINNENHOF VAN HET PALAZZO RUFOLO TE RAVELLA

het dorp Hillegersberg bij Rotterdam is de naam van een reuzin verbonden, een zekere Hildegond, die gehouden wordt voor een zuster van den Sparenwouder reus Klaas van Kieten. Tot de ontdekking gekomen dat haar huis bouwvallig werd, vatte zij het plan op een nieuw kasteel op hechten grondslag te stichten. Op zekeren dag begeeft zij zich naar de duinstreek, waartoe zij slechts enkele schreden had te zetten, om een schort vol zand te halen. Op den terugweg brak echter de band van haar voorschoot en zoo verrees te midden van het moeras een zandheuvel, op welken de ruïne van het in 1426 verwoeste kasteel nog altijd de herinnering bewaart aan de reuzin die, staande op een heuvel en met haar handen haar voorschoot ophoudend, prijkt in het gemeentewapen. Op de vraag, waarom er nu geen reuzen meer bestaan, antwoordt het volgende verhaal. In Limburg woonde indertijd een reuzenvolk, welks koning Halichem, die aan het leven van een vrijgezel den voorkeur gaf boven den echtelijken staat, eindelijk door zijn volk als het ware gedwongen werd zich een koningin te kiezen en met haar, naar 's lands wijze, een woning in den grond uit te graven. Van dit werk kwam echter niets door het onophoudelijke gebabbel der jonge reuzin, dat voor den koning onuitstaanbaar was en hem ziek maakte. Met goetvinden van het reuzenvolk zag hij niet alleen van het huwelijk af, maar liet door zijn herauten den volke aanzeggen, dat, indien de mannen gelukkig wilden leven, zij niet moesten trouwen. Daar die raad des konings algemeene instemming vond en voortaan geen enkel huwelijk meer gesloten werd, is het Reuzengeslacht uitgestorven!

F. W. DRIJVER

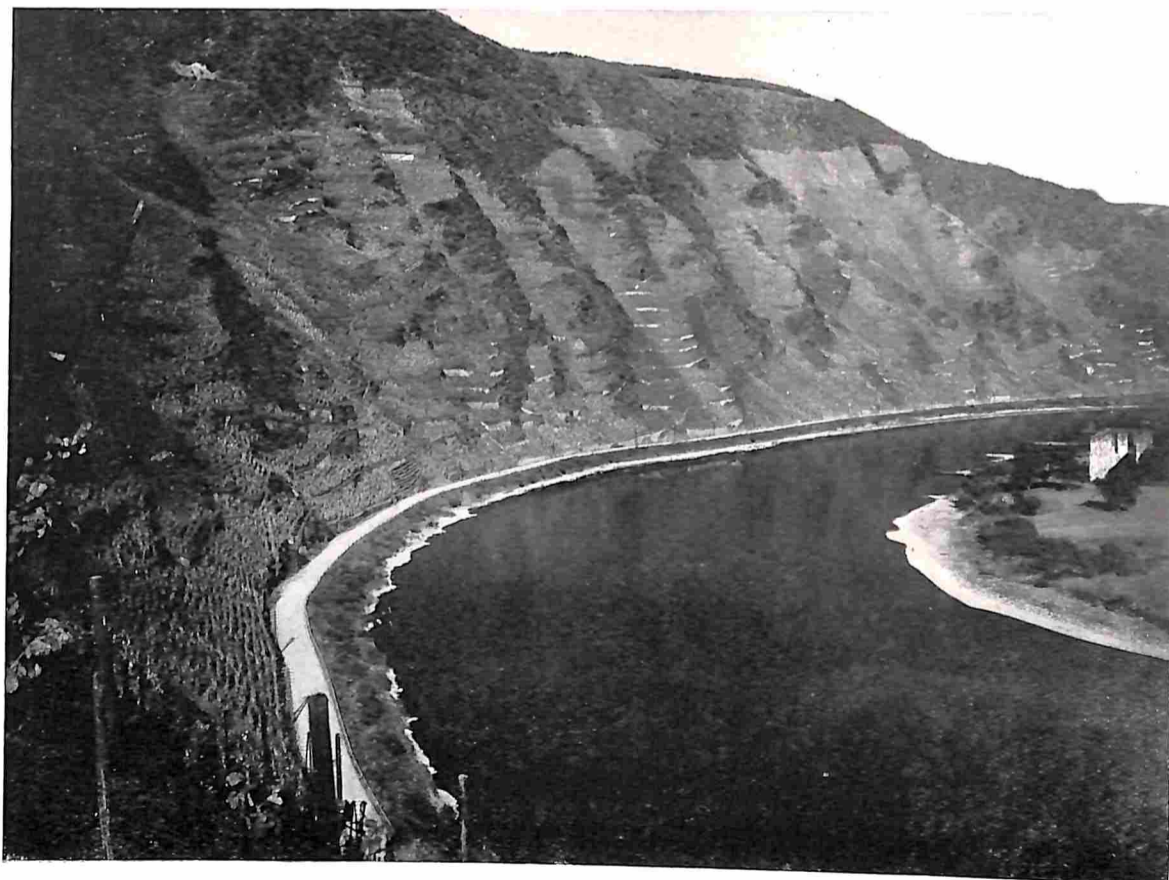
GEZICHT OP ASSMANSHAUSEN

DE WIJN

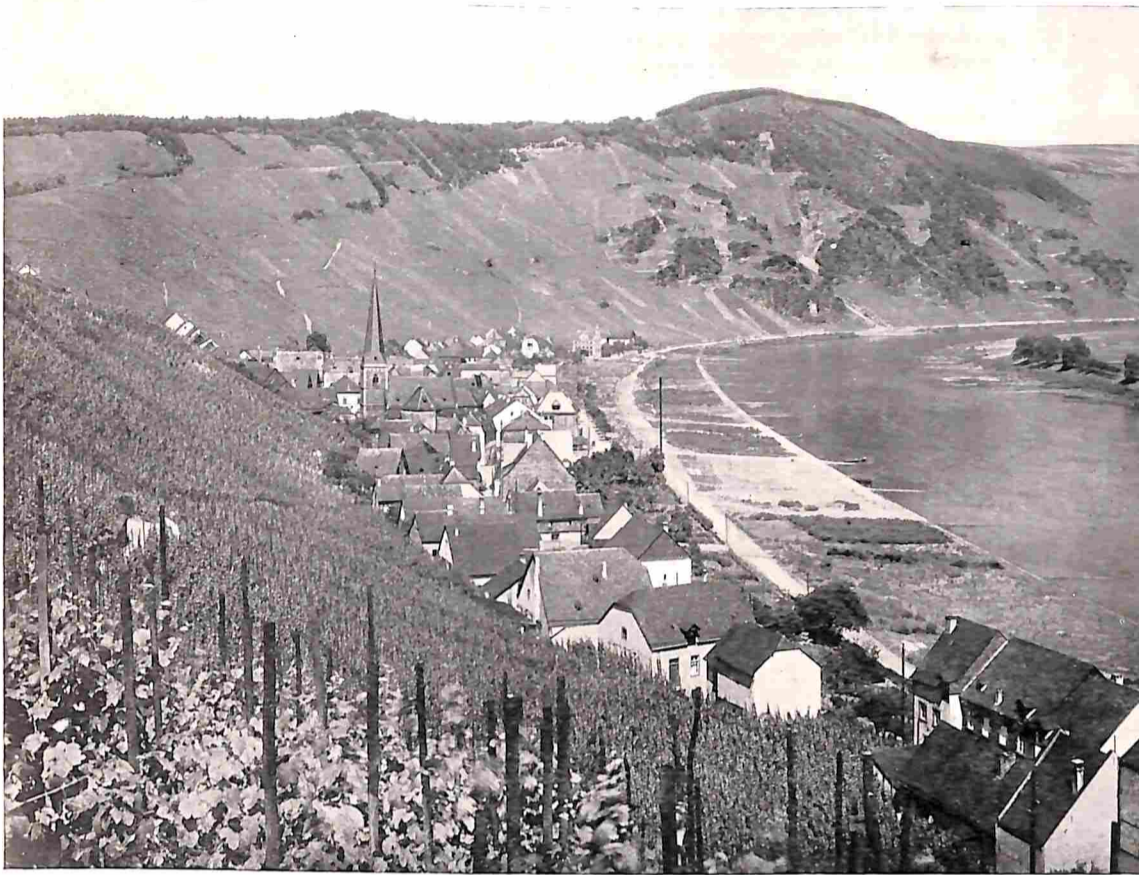
EEN reisje langs den Rijn. 't Was eenmaal — hoe lang is 't reeds geleden — de droom van iedere rechtgeaarde bruid om de wittebroodsweken dichterlijk te doorleven aan den Rijn. Waar sinds onheugelijke tijden de Lorelei troonde, waar aan 't einde der reis 't Heidelberg slot plus het bijbehorend vat poezië en proza vereenigde. Waar de bergen — ach, de bergen — bedekt waren met den meest dichterlijken aanplant, welke sinds onheugelijke tijden den poëten tot inspiratie werd. En al werd een huwelijksreis gemeenlijk niet in het najaar ondernomen, het was een vreugde te meer, als men kon beleven de jolijt en de uitbundigheid van den wijnoogst, als de druiven eindelijk gerijpt, door een schare uitgelaten knapen en meisjes, mannen en vrouwen werd binnengehaald. Als werkelijkheid is geworden het oogstlied van Aristide Bruant, dat we allen kennen, sinds onze troubadour Pisuisse 't zong met al de overtuiging van zijn zangersziel:

De terre en vigne
De vigne en fleur
De fleur en grappe
De grappe en cueille
La voilà la jolie cueille!
Cueilli, cueilli cueillons le vin
La voilà, la joli 'cueille-au-vin,
La voilà, la joli 'vigne!

☞ Een werkelijkheid, die is, die zal zijn en die altijd is geweest. Laten wij, nuchtere 20e-eeuwers terugkeeren naar den Rijn en zonder 't te willen, vinden we er weer de romantiek, welke haar bevestiging vindt in den wijnbouw; al in de dagen, dat Caesar met zijn legioenen de „wereld” veroverend doortrok, brachten Gallische en Spaansche legioensoldaten den wijnstok van hun geboorteland naar den Rijn. Waar, wonderlijkerwijs, een klimaat gevonden werd, mild

DE CALMUNDBERG BIJ BREMM

DE MOEZEL BIJ MERZIG

genoeg, om den wijnstok tot vollen bloei te doen komen. En het was niet alleen Zuid-Duitschland, maar zelfs Silezië, Pommeren en Pruisen, dat zijn uitgestrekte wijngaarden kreeg, wijd en zijd beroemd. De Romeinsche dichter Ausonius bezong den Moezelwijn reeds in de 4e eeuw, de minnezangers der middeleeuwen zongen den lof van de Rijnlandsche wijnen, „Germaniens Kronenzier”, als de spreukendichter Heinrich von Meissen, meer bekend onder zijn bijnaam Frauenlob, ze reeds in de 13e eeuw prijst. ☞ Talloos zijn de soorten, die met toewijding verzorgd, over de heele wereld toen en nu worden geprezen. Is 't te verwonderen, dat de dichters van dit land overwonnen werden door den godendrank, die de gaarden langs den Rijn brachten? Johannisberger en Rauenthaler, Liebfrauenmilch en Rudesheimer, men hoeft geen buitengewoon wijnkenner te zijn, om hun aroma te waardeeren. De Duitsche dichters deden 't zeker: de „Krone” te Asmannshausen weet ervan te vertellen. Daar kwamen Victor von Scheffel, Bodenstedt, Geibel, Hoffmann von Fallersleben, Freiligrath. Ze kenden voorzeker het oude rijmpje, dat typeerend is voor de vroolijke, luchtig-levende Rijnlanders:

Wer nicht liebt Wein, Weib
und Gesang,
Der bleibt ein Narr sein Le-
ben lang.

☞ Ach en nu moge er niet de een of andere nurks te voorschijn komen, die al deze luchthartige levenswijsheid als frivool verachtend verwerpt! Met mate, mijne heeren, met mate. Dit ter geruststelling! Maar dan ook:

Wer nicht liebt Wein, Weib
und Gesang
Der bleibt ein Narr sein Le-
ben lang!

☞ Alle wijnmerken te noe-

men, wat baat het. Ga met of zonder sentimentaliteit naar den Rijn, en verheug er u. Verheug u over de heerlijkheid der wijnbergen bij Bremm, bij Merzig, bij Assmannshausen, maar vergeet niet te gaan naar de „Krone”, trek ter belevaart naar Traben-Trarbach, waar de Moezelwijn gelijk is aan nectar en leer begrijpen, dat het matig gebruik van goeden wijn iets bijbrengt van Dionysus' geest, den blijden Griekschen god, die niet voor niets den bijnaam Lyaos d.i. „verlosser van zorgen” heeft gedragen. R. v. O.

Staartdiensten

WEL het meest eigenaardige gebruik, dat een dier van zijn staart kan maken, is de functie van *voorraadschuur*, waaruit voedsel wordt geput. Reeds in den staart van het kikkervischje, maar nog veel sterker in dien van de larve der kettingpad ligt een massa voedsel opgehoopt. Laatstgenoemd dier, lang 8cM., neemt gedurende vijf weken niet het minste voedsel van buiten op. Het leeft dan op kosten van zijn dikke staart, die in dien tijd wordt opgeteerd. Met het verdwijnen ervan houdt de vorming der pooten gelijken tred. ☞ Dikke everten met veel voedingsvet komen verder voor bij verschillende steppenbewonende hagedissen, bij sommige gecko's, bij een klein buideldier, *Dromicia nona*, bij dikstaartmuizen, bij de dwergen andere maki's. Deze dikstaartige halfapen van Madagascar houden in den drogen tijd een zomerslaap. Bij hun ontwaken is al het vet uit den staart volkomen verdwenen, opgeteerd. ☞ Ook het Karakoel- of vetstaartschaap in den Orient, welks staart tot tien kilo zwaar kan worden, vindt in dit orgaan een waardevol voedseldepôt. W.

GEZICHT VAN DE LORELEI OP ST. GOARSHAUSEN

De Papegaiduikers van de „Etaque of Sark”

EINDELIJK ging de Westenwind, die de golven reeds drie dagen onafgebroken tegen de rotskust van Guernsey had doen bulderen, liggen. Kleine stukjes blauw werden tusschen de wolken zichtbaar en toen het avond werd, was het bladstil. Den volgenden morgen was het mooi weer en de zon scheen reeds vroeg door het venster van mijn slaapkamer. ☼ Wij hadden afgesproken met een motorboot naar de Etaque of Sark te gaan, waar een groote kolonie papegaiduikers huisde. De Etaque of Sark is een rots van ca. 150 Meter lengte en half zoo breed, die zich op ongeveer een KM. afstand van het Engelsche eiland Sark uit de zee verheft. ☼ Na vlug ontbeten te hebben gingen wij per motorfiets naar de haven van St. Peter Port en het duurdre niet lang, of de boot schoot snel door het lichtblauwe water in de richting van Sark. Een paar zilvermeeuwen, die steeds in grooten getale aan de haven aanwezig zijn, vlogen een eind mee, doch keerden dan weer naar hun standplaats op de kade terug. ☼ De zon scheen helder en wij hadden nog geen half uur gevaren, toen wij links van de boot twee aalscholvers zagen. De aalscholvers broeden gaarne op de rotsen, doch de nesten liggen meestal op ontoegankelijke of zeer moeilijk te bereiken plaatsen. Bij het naderen van de boot vlogen zij op, om met korte snelle vleugelslagen dicht boven het water te verdwijnen in de richting van een rotspunt, die eenige honderd meter links van ons uit het water stak. ☼ Een oogenblik later zagen wij de eerste papegaiduikers. „Puffins” noemt de Engelschman deze zonderlinge vogels. De buik is wit, de rug zwart, de kop eveneens met groote witte wangen en de pooten rood. Het eigenaardigst is echter de snavel, die haast even groot is als de geheele kop en waarover dikke roode strepen loopen. ☼ De beide vogels waren in het geheel niet schuw en lieten de boot tot op eenige meters naderen. In plaats van weg te vliegen, doken zij eenvoudig, om een dertig meter verder weer boven water te komen. ☼ Na ruim anderhalf uur te hebben gevaren kwamen wij aan onze plaats van bestemming en werden begroet door honderden mantelmeeuwen en papegaiduikers, die boven onze boot kwamen vliegen. Met een sloep werden wij naar de rots geroeid, daar het door den sterken golfslag niet mogelijk was, met de motorboot te landen. Een snelle sprong en wij stonden op een steen, die juist groot genoeg voor ons beiden was. De boot was in het volgende oogenblik al weer eenige meters van ons weg en trachtte zoo snel mogelijk buiten het bereik van de gevaarlijke rotsen te komen. ☼ Daar stonden wij nu, onder ons de schuimende golven, waarvan de spatten over onze voeten vlogen, voor ons een steile gladde rotswand en boven ons de schreeuwende meeuwen. Het was ons al gauw duidelijk, dat wij op een moeilijk punt waren afgezet, doch er moest een weg worden gevonden, want de motorboot zou ons eerst tegen den avond komen afhalen. Dus ging het met veel moeite en ik mag wel zeggen niet zonder angst voorwaarts, doch na een kwartiertje konden wij geen stap meer vooruit komen. ☼ Zoo ging het dus niet en er bleef niets anders over, dan weer terug naar beneden te gaan en een anderen weg te zoeken. Die werd dan ook gevonden en na anderhalf uur klimmen zaten wij nat bezweet en buiten adem boven op onze rots; doch wij waren er en wat een schitterend uitzicht hadden wij op de blauwe zee met de witte koppen der golven, die tegen de rotsen sloegen. ☼ Daar wij door het klimmen geheel in beslag waren genomen, hadden wij niet op de vogels gelet. Nu echter zagen wij eerst, welk een rijk vogelleven hier heerschte. Behalve een groote kolonie mantelmeeuwen, waren er honderden papegaiduikers, voorts enkele aalscholvers en zilvermeeuwen en . . . één graspieperpaartje. ☼ De piepertjes waren buitengewoon onrustig en

NEST VAN DEN PAPEGAIDUIKER

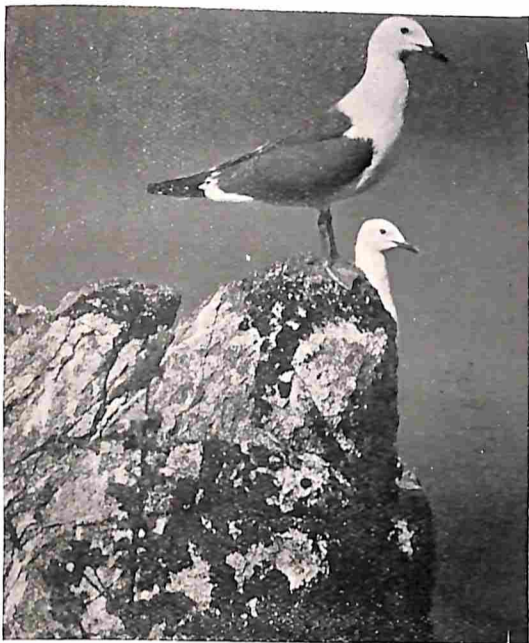
géén wonder, wij stonden geen meter van het nestje af, waarin drie wollige jongen hun gele snaveltjes zoover mogelijk opensperden. ☼ Een groot gedeelte van de rots was met een laag humus bedekt, waarop de armeria weelderig bloeide. Hier-tusschen lagen de meeuwnesten. Nesten waren het eigenlijk niet, want de meesten hadden hun eieren maar zoo in het gras gelegd. Eigenaardig was het, dat het hoogste gedeelte van het eilandje geheel door de meeuwen in beslag was genomen, afgezien van twee klippen, waarop vijf aalscholvenesten lagen. ☼ De meeuwnesten lagen volgens onze schatting ca. vijftig meter boven de zee. Ongeveer tien meter lager vonden wij de eerste papegaiduikernesten. De papegaiduikers graven holen in de humuslaag en leggen daar hun eieren in. Schuw waren zij in het geheel niet en ze keken vol belangstelling naar ons. Eerst als wij slechts enkele passen van hen af waren, vlogen zij naar de dichtstbijzijnde rots-punten. ☼ Ik kon niet nalaten een der vogels met mijn toestel te besluipen, om zodoende een opname van den kop te krijgen. Eenige malen mislukte dit en vloog de vogel weg, als ik er nog niet dicht genoeg bij was. Eén echter zat met den rug naar mij toe en keek mij over den schouder heel verachtelijk aan. Ik kroop hoe langer hoe dichter bij en had werkelijk het geluk, op ruim één meter afstand een kiek van hem te kunnen maken. Dichter had ik ook niet bij hem

moeten komen, want even nadat de sluiters was overgegaan, vloog mijn Puffin naar zijn collega's op zee. ☼ Na nog enkele foto's van meeuwen en duikers te hebben gemaakt, wilde ik de nesten eens inspecteren. Zooals reeds gezegd, graven de papegaiduikers gaten, die er ongeveer als konijnenpijpen uitzien. Zij zijn echter slechts een halven meter diep. Een paar droge grasstengels vormen het nest, waarin steeds één ei lag ter grootte van een klein kippenei. ☼ De vogels trokken zich van het onderzoek der nesten al heel weinig aan. Nauwelijks was je er tien pas vanaf, of zij kropen al weer in hun holen. De tijd vloog voorbij en daar ik voldoende opnamen had gemaakt, wilde ik het geheele vogelleven op de rots nog wat gade slaan. Ik ging daartoe op het hoogste punt van het eilandje zitten, vanwaar ik een schitterend gezicht op deze groote vogelkolonie had. ☼ Doch lang zou het genot niet duren, want plotseling klonk een scherp gefluit en mij omkeerend zag ik ver beneden mij de witte motorboot op de golven dansen. ☼ Vlug pakte wij de toestellen in den rugzak en een half uur later stapten wij weer in de sloep, doch nu op een gemakkelijker te bereiken plaats. Het afscheid van dit kleine pracht-eilandje, waar ik zes zonnige uren tusschen honderden vogels had doorgebracht, viel mij moeilijk en van uit de motorboot heb ik er zoo lang naar liggen kijken tot het eindelijk aan mijn bliken werd onttrokken. ☼ Vaarwel Etaque of Sark, ik vergeet je nooit. H. DUYSJES

Herinneringen van Tante van Toendertijd

VAN MIJN GROENTEVROUWTJE

ER zijn van die leveranciers waar ik van nemen moet, omdat „ze al twintig jaar bij me aan de deur komen”, of omdat „hun moeder mijn moeder al bediend heeft”, of omdat „ze me heel wat jonger gekend hebben”, — kortom ik durf ze niet afzeggen, al zijn ze te duur, of hebben niet altijd naar mijn zin. ☼ Het groentevrouwtje komt nu niet meer zelf met de kar, dat zouden haar kinderen *volstrekt* niet hebben willen. Haar zoon stuurt den knecht, met kar en paard nog wel, en die luxe moet ik mee betalen — daar is niets aan te doen. De winkel is ook vergroot, en heeft spiegelruit. Maar mijn groentevrouwtje zelf is niet veranderd. Die zit daar nog, met haar omslagdoek om en de breikous in de hand. Druk heeft ze 't niet, zoals vroeger, toen ze meteen voor de huishouding en voor de kleine kinders moest zorgen, en af en aan draafde, van 't winkeltje naar de kelderwoning. Tòch was ze toen al net

MANTELMEEUW OP DE „ETAQUE OF SARK”

„En hoe!” barst ze uit. „In 't Sarphatipark woont ze! Een pracht van een bovenhuis. En zoo'n goeie man! *Alles* kan ze krijgen, ze gaat gekleed als — als — als de vrouw van een minister! Daar!” (Ik weet niet of mijn groentevrouwtje ooit een ministers gade in haar winkel gezien heeft, maar zeker is dat ze zich er wel een kan voorstellen). ☒ „Wat die man verdient — hij reist voor een éérste zaak — nee — U moest voor een aardigheid zien hoe 't er bij ze uitziet. En engelen van kinderen! *Engelen!* En toevallig, net als ik, weer een meisje en een jongen. En 't meisje heet naar mijn, Betje, maar vanzelf, ze hebben haar Betsy genoemd”. (De intonatie bedoelt: mijn dochter weet wel hoe het hoort). „Een schoonheid van een kind! Nèt me dochter. En de jongen lijkt op zijn vader, maar ook een heel knap kind”. („Maar” wordt zonder eenigen nadruk uitgesproken). „En als ik er kom, Mevrouw, niks is goed genoeg. En wat ik niet van ze krijg! Een zinnen jupon, een bont, een mantel — ik zie er, als ik aangekleed ben, uit, als — als — (ik vraag me af of zij óók een ministersvrouw zou evenaren, maar neen —) „als me rijkste klant. U kunt me gelooven of niet”. (Ik ben blij dat ze me toch de keus laat — maar bedenk bijtijds dat ik niet de eer heb Betje's rijkste klant te kennen. Klaarblijkelijk ben *ik* het niet). „Je hebt maar een goed leven”, prijs ik, „en je zoon —”. Maar nù ben ik nog lang niet aan 't eind. Als Betje over haar zoon begint gaan de sluizen van haar welsprekendheid nog ééns zoo wijd open. En als ik niet ál te veel haast heb moet ik een kwartier lang de loftrumpet over den braven zoon hooren steken, tot een binnenkomende klant gelukkig een eervolle aftocht voor mij mogelijk maakt. ☒ 't Is Betje's glorie dat zij nog steeds den winkel mag bedienen, als haar zoon naar de veiling is, of er op uit. Ze hoeft 't niet te doen, vertelt ze nadrukkelijk, maar ze vindt 't nog zoo gezellig. In huis heeft ze ook geen werk. Haar schoondochter krijgt haar behoorlijk aandeel in den lof. „Een knappe, chique vrouw” is het, en „een goeie vrouw”. „Een vrouw zooals haar zoon het verdient”. En dan zijn we weer bij den zoon aangeland! — Van de week dacht ik met een vriendelijk knikje langs den winkel te gaan, — maar owee! daar was grootmoeder Betje, zoo vlug haar dikte 't toeliet, al aan de deur, met haar tweejarig kleinzontje aan de hand. Haar gezicht glom van voldoening, dat ik dien eerste-

zoo dik en blozend als nu, 't scheenhaar niet te hinderen. Maar nu, nù leeft ze „als een koningin”. „Als een koningin, mevrouw, wat *ik* u zeg. Nog geen *vinger* hoef ik in 't water te steken. En zooals mijn kinderen voor me zijn...” Ze heeft geen woorden meer, blijkbaar is er geen vergelijking voort te vinden. ☒ Als ik haar een erg plezier wil doen vraag ik verder. „Je dochter is getrouwd hè?”

ling van haar zoon nu toch eindelijk eens zien zou. Altijd als ik langs kwam, was hij uit, of in bed. ☒ „Nou? Mevrouw?” roept ze me toe, „op wie lijkt die?” Inderdaad ik hoef geen moeite te doen om uit te roepen: „Sprekend! Sprekend zijn vader”. En als ik dan eindelijk genoeg bewonderd heb, grootmoeder en kleinkind gelijkelijk gelukkig gemaakt heb met een grappig duikelaartje dat ik onderweg gekocht had voor mijn „kadooënlâ”, zooals de kinderen mijn geschenkenvoorraad noemen, en als ik ten slotte heb weten te ontsnappen aan de lofzangen op de kinderen, dan ga ik stil in mezelf lachend weer verder. — Want ik zie het winkeltje, zooals het vroeger was; ik zie een jonge, dikke, blozende Betje, met een pracht-bloemkool in haar hand — ik weet nog dat het bloemkool was, al is het tusschen 25 en 30 jaar geleden. Ik zie zoo'n zelfde klein zwartkopje als dat van zoeeven, maar iets ouder, ongeveer vier jaar, — het keldertrapje, dat in den winkel uitkwam, opklimmen, (nù is de kelder bergplaats geworden, de familie woont boven „de zaak”). En ik hoor zijn zeurstemmetje uithalen: „Moe-oe — wat is nou de verras-sing?” En dan Betje's stem, vroolijk, lachend: „Och, kind, der is geen verrassing, dat heb ik maar gezegd, dat je eten zal. O wat ben jij nog een domme *jon-gen!* Dat moest je toch allang kennen van Moe? O wat een domme jongen ben jij-ij!” ☒ Nòg hoor ik haar gemoedelijk plagend uithaaltje. ☒ Daar stond het kleine kereltje — volstrekt niet ontgaan door 't verraad van zijn moeder; — geen traan vergoot hij. Zijn kopje hield hij een beetje scheef, een ver-

legen lachje speelde om zijn mond. — Hij zag het in — hij had 't moeten begrijpen. Hoe kòn hij zoo dom zijn! Geen oogenblik nam hij 't zijn moeder kwalijk; hij schaamde zich alleen wat om zijn lichtgeloovigheid. En dat nu net een vreemde dame merkte hoe dom hij nog was! ☒ Nee — van paedagogiek had Betje niet het juiste begrip, vrees ik, en dat zal ze ook wel nooit gekregen hebben. Maar het was en is me steeds een troost te weten, wat ik nog heel wat keeren gemerkt heb, dat wij, domme menschen, fouten in de opvoeding mogen maken, zonder ons dat zoo overmatig aan te trekken, als we de liefde maar hebben, en als de

„aard van 't beestje” maar goed is. Anders — zullen alle dikke paedagogiek boeken, en de voortreffelijkste lezingen, ons niet zooveel „plezier” helpen krijgen van onze kinderen als mijn groentevrouwtje heeft van de hare! En voor mij is die les de duurder groente wel waard!

TANTE VAN TOENTERTIJD

Budapest

ONDER de groote steden van Europa neemt Budapest een heel bijzondere plaats in, daar hier de romantiek van het Oosten en de beschaving van het Westen ineen-vloeien. ☒ De breede majestueuze Donau deelt niet alleen twee stadsdeelen, maar ook twee werelden. ☒ Aan den rechteroever

PAPEGAAIDUIKERS OP DE „ETAQUE OF SARK”

PAPEGAAIDUIKER

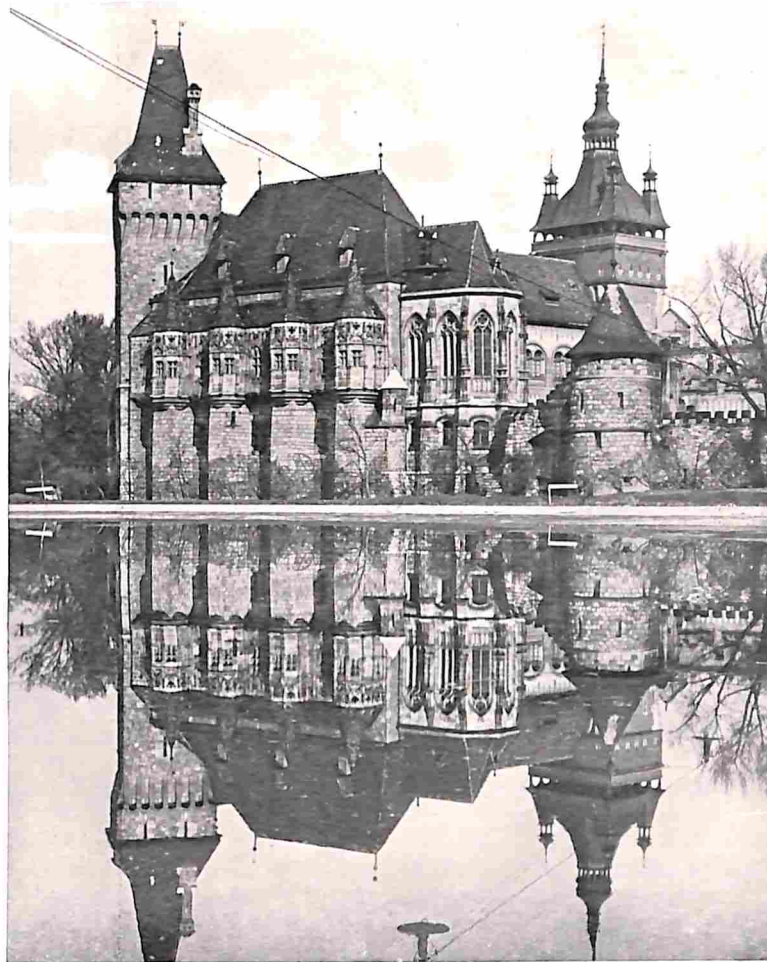
ilgt, omringd door hoog gebergte, de oude stad Buda. De voorname stijl van de oude paleizen, van de in den Turkschen tijd gebouwde muren en vestingen, verhalen den reiziger van een patriarchaal leven, van een roemrijk verleden, zegenrijke oorlogen en van puriteinsche deugden. Aan den vlakken linkeroever strekt zich de in Amerikaansch tempo gebouwde wereldstad Pest uit. Hier krijgt men een beeld van ons koortsachtig en jachtig hedendaagsch leven. Pest is het centrum voor handel en industrie, de plaats voor arbeid en mondain vermaak. Buda is de verzonken historische stad. Het fluïdum, dat uit de oude stenen stroomt, maakt de menschen hier stil en droomerig. ☞ De beide stadsdeelen zijn door vier bruggen verbonden, die zoowel uit technisch als architectonisch oogpunt meesterwerken zijn. De fraaiste van deze is wel de St. Margaretha-brug. Van deze brug heeft men een prachtig gezicht op de beide oevers, meer in het bijzonder op het schitterende parlamentsgebouw. De brug is genoemd naar de dochter van den grooten Hongaarschen koning uit de 13de eeuw, Bela IV. Zij leefde en stierf in het klooster van de Dominicanen en werd na haar dood heilig verklaard. De ruïne van dit klooster vindt men op het St. Margaretha-eiland, gelegen tusschen de beide oevers, ter hoogte van de Margaretha-brug, vanwaar men het bereiken kan. Naast ruïnes en eeuwenoude boomen vindt men er moderne sportparken, boothuizen, hotels, café's, een strand-badinrichting en een prachtige rozentuin. Het doet dan ook zijn bijnaam van Parel van den Donau alle eer aan. ☞ Tusschen de Elisabeth-brug en de Ketting-brug strekt zich aan den linkeroever de „corso" uit. Deze breede boulevard is een kilometer lang en uitsluitend bestemd voor voetgangers. Aan beide zijden van den weg staan makkelijke leunstoelen, waar heel den dag van de vroege lente tot laat in den herfst drukgebruik van wordt gemaakt. De corso is de grootste vreugde van de Budapesters. Hier wordt gebabbeld, gelachen en geflirt, hier ziet men de bekende politici, populaire schrijvers en dichters en gevierde artisten. Halverwege deze promenade staat het imposante „Redoute-Palast", waar de groote internationale concerten en de seizoen-balfesten plaats vinden. ☞ De voornaamste winkel-boulevard is de „Ring", die vijf kilometer lang is, en den heelen linkeroever van Oost tot West doorsnijdt. Ze bestaat uit drie deelen de Teréz, Elisabeth en Josef Ring. ☞ Een populair ontspannings-oord is het „Stadt-wäldchen", een uitgestrekt en prachtig aangelegd park. Hier vindt men ook de musea: het museum voor schoone kunsten, een galerij voor moderne en oude meesters en het interessante landbouwmuseum, ondergebracht in het in Renaissance stijl gebouwde slot Vagdahunyad. ☞ Indien men het moderne stadsleven geheel ontvluchten wil, dan moet men zich naar den rechteroever begeven. Vanaf den „Vestingsberg" of „St. Gellert berg" heeft men daar tevens een prachtig uitzicht op de Pester zijde. ☞ Men bereikt den vestingberg langs de zeer oude Hunyady Janos straat of langs een door tuinen kronkelenden weg. Voor wie niet van klimmen houdt, staat het kabelspoor gereed om u naar het vestingplateau te brengen. Hier staat het koninklijke slot, een bezienswaardig gebouw in barokstijl. In dit slot wordt het kostbaarste kleinood van de Hongaarsche natie, de bijna duizend jaar oude Sint Stefanskroon, het symbool der nationale eenheid, bewaard. Maar nog vele andere schatten herbergt dit slot. ☞ Het paleis van den minister-president staat ook op het vestingplateau. Het is een

bijzonder fraai gebouw, misschien de mooiste ambtswoning ter wereld. ☞ Voorts kan men er de beroemde Kroningskerk bezichtigen, die uit het jaar 1250 dateert en in romaanschen stijl gebouwd is. In deze kerk werden de Hongaarsche koningen gekroond. ☞ De Gellertberg ligt 125 M. boven den Donau-spiegel en biedt daardoor schitterende panorama's van heel Budapest. ☞ Budapest is rijk aan geneeskrachtige baden. Het beroemdste bad is wel het St. Gellertbad gelegen aan den voet van den Gellertberg. Moderne oorden van vermaak vindt men in Budapest evenals in elke andere wereldstad. Er zijn verschillende theaters, cabarets, dancings en concertzalen. ☞ De omgeving van Budapest leent zich bijzonder voor allerlei grootere en kleinere uitstapjes naar omliggende stadjes en dorpen. Men is op dergelijke uitstapjes in de gelegenheid de diverse typische en door hun kleurenpracht vaak zoo schilderachtige kleederdrachten te bewonderen. Kortom, Budapest behoort tot de schoonste steden ter wereld en een reis erheen is zeer zeker de moeite waard.

CH. G. TOBI

Beschermingskleuren

HET is een ondankbaar werk, bij elk natuurverschijnsel of natuurproduct te vragen naar de beteekenis, het doel ervan. Men gaat zich dan een meening vormen, een stelsel opbouwen, waarmee men vroeg of laat vastloopt, omdat zich dingen en feiten voordoen, die niet in het stelsel passen en die men er dan maar goed- of kwaadschiks inwringt. Dat doet afbreuk aan de waardeering van en de liefde tot de natuur. Welk nut kan het bijv. hebben, te vragen, waarom de zon schijnt, met welk doel ze licht en warmte geeft? Kan men dan met den besten wil geen antwoord op dergelijke vragen vinden, dan wordt men wrevelig, zoodat het met waardeering en liefde gedaan is. Deze blijven echter en worden zelfs grooter, indien men de vraag „waarvoor?" vervangt door „waardoor?" Bij het vorsch en naar en het vinden van de oorzaak der verschijnselen komt men niet tot wrevel, maar tot voldoening en doorgaans tot

HET VAGDAHUNYAD-KASTEEL TE BUDAPEST

bewondering. ☞ Dit geldt vooral ook met betrekking tot de kleuren en vormen van dieren en planten. Vrij algemeen weet men, dat de kleur van een aantal dieren overeenkomt met die der omgeving. Vele woestijdieren bezitten de kleur van zand; dieren uit het verre noorden en zuiden zijn wit als de sneeuw; nachtdieren en zij, die op den grond leven, zijn voor een goed deel grijs; boom- en grasdieren zijn vaak groen, vele waterdieren doorzichtig als glas. Men zegt dan, dat deze dieren zich bij hun omgeving hebben aangepast, of dat hun kleuren ter bescherming „dienen". Gaarne stelt men dan wilde dieren met hun „beschermingskleuren" tegenover onze bonte huisdieren. De laatste, zoo wordt beweerd, kunnen de „beschermingskleuren" missen, omdat ze door den mensch beschermd worden; terwijl de eerste zonder die kleuren te gronde zouden gaan. ☞ Bezien we deze zaak ten opzichte onzer huisdieren wat nader. Daar is vooreerst het gelijkmatig donkere tot zwarte haar- en vederkleed, dat bij in 't wild levende dieren uiterst zelden, bij de huisdieren daarentegen zeer dikwijls voorkomt, bij vele rassen zelfs normaal is. Deze donkerkleurigheid of melanisme ontstaat niet door een zuiver zwarte kleurstof (pigment), maar door een ophooping van de gewone bruine. Dit blijkt duidelijk, als men een zwart gekleurd dier tegen het zonlicht

beschouwt; het is dan roodachtig tot donkerbruin. Wat mag nu wel de oorzaak zijn, dat de cellen, waarin de kleurstof vervaardigd wordt, een overmaat gaan produceeren? ☒ Heel vaak komen in dezelfde teelt melanisme en lichte of zuiver witte kleuren voor. Zoo worden in een bekend paardenras schimmels en zwarte paarden geteeld. Naast zwarte poedelhonden bestaan er ook witte, naast zwarte ook witte schapen. Het is vrijwel bekend, dat het voorkomen der witte kleur, het albinisme, een gevolg is van een zwakkere constitutie der dieren, waarop ik nog wel terugkom. En zoo komt men dan alras tot het vermoeden, dat ook het melanisme ontstond door verzwakking, althans door een storing in de physiologische werking van het organisme, welke verzwakking of storing weer haar grond vindt in den invloed, dien de mensch op zijn huisdieren uitoefent. De pigmentcellen verliezen dan het vermogen, de voortbrenging der kleurstof te regelen, die dan de normale grent overschrijdt. ☒ Hoogstwaarschijnlijk is de inteelt bij onze huisdieren de oorzaak van deze verzwakking, wat uit verschillende feiten is afgeleid. Zoo komt onder de in 't wild levende dieren het melanisme meestal slechts in kleine, scherpbegrensde gebieden voor, zooals de zwarte panter op Java, en onder de huisdieren het zwarte

rund in de omgeving van Imljani in Bosnië, een bijna onteekelijke bergstreek. Daar is verder het feit, dat bij leeuweriken en vinken, door ze alleen met hennep te voederen, melanisme ontstond. Toen men blauw- en witgeklepte muizen met veel meer wit dan blauw, kruiste met witte, dus albinotische, muizen, kreeg men als product éénkleurig grauwe of zwarte. Door paring van grauw- en witte muizen uit de derde

MEISJES UIT TOLNA IN HAAR RIJKE KLEEDIJ; DE BLOEMVERSIERING OP DE ROKKEN IS GEHEEL MET DE HAND GEBORDUURD

generatie met witte kwamen eveneens zwarte te voorschijn. Onder eekhoorns komen vaak zwarte exemplaren voor; en op de zuidoostelijke Lüneburger heide zijn zwarte reeën geen zeldzaamheid. In al deze gevallen is van aanpassings- of beschermingskleuren geen sprake; het melanisme dankt zijn ontstaan aan physiologische oorzaken. ☒ Bij gekleurde dieren komen vaak witte vlekken voor en dan gewoonlijk op plaatsen, waar de stofwisseling minder intensief is, zooals aan het ondereinde der pooten van de groote huisdieren, aan de staartpunt van koeien en honden en op het voorhoofd. Die vlekken kunnen zich van genoemde plaatsen af uitbreiden, tot er een schimmelkleur of een geheel albinotische ontstaat. Eigenaardig is, dat in deze gevallen toch bepaalde plekken gekleurd blijven. Zoo is het Engelsche parkrond geheel wit, behalve de oorspitsen en de rand van den bek. Ook de oorspitsen van witte honden, alsmede een plek aan het bovendee van den staart blijven doorgaans gekleurd. Op de plaats van die donkere staartvlek bevindt zich een huidklier, die daar een sterkere stofwisseling teweegbrengt. Op de donkere strepen van den zebra vindt men haren, die veel dikker en langer zijn dan die op de witte, wat slechts veroorzaakt worden kan door een levendiger stofwisseling onder de zwarte strepen. Aan de achterpooten der herten zijn plekken met donkere, lange

haren en aan den voet daarvan ophooping van klieren. Tepels, okselholte en schaamstreek van den mensch zijn donkerder gekleurd dan de omgeving; en juist op deze plaatsen is weer de stofwisseling het krachtigst. ☒ Bij donkerkleurige paarden groeien op plaatsen onder het tuig, waar dus de stofwisseling storing ondervindt, witte haren. Litteekens van wonden, zwakke plekken alzo, blijven ook bij de donkerstgekleurde menschenrassen wit. Een witte haarkleur wijst ook daarin op verzwakking, dat ze gemakkelijk ingang verleent aan huidziekten, die bij donkere dieren niet of in veel geringeren graad voorkomen. Witte schapen krijgen menigmaal „boekweituitslag”, zwarte niet. Witte poedels lijden vaak aan niet te genezen schurft, die, wanneer ze bij zwarte rasgenooten voorkomt, zonder moeite verdwijnt. ☒ Dit alles bewijst, dat de witte kleur een teeken is van verzwakking, de gedeeltelijke zwarte van kracht. Deze kleuringen zijn de physiologische verschijnselen en hebben met beschermingsbedoelingen niets uittestaan. ☒ Dat onder de huisdieren veel meer albino's, dat zijn geheel witte dieren met roode oogen, voorkomen dan onder de in het wild levende, is niet moeilijk te verklaren. Vooreerst worden ook albinotische huisdieren door den mensch op allerlei wijzen verzorgd en beschermd, zoodat ze ondanks hun zwakke constitutie toch blijven bestaan. Ik wijs hier nog op het feit, dat de minste albino's voorkomen onder de huisdieren, waaraan de mensch zich het minst heeft laten gelegen liggen, de geiten. ☒ Een tweede, misschien wel de voornaamste factor is de reeds vermelde inteelt, waartoe men vaak overgaat en die in staat is, de constitutie aanmerkelijk te verzwakken. Onder de dieren,

uit inteelt ontstaan, komen de meeste albino's voor. ☒ Ook de ruime, vooral waterrijke voeding heeft men hiervoor aansprakelijk gesteld. ☒ De aanhangers der beschermingstheorie gebruiken gaarne den zebra als bewijsmateriaal voor hun meening. Een bekend leerboek verkondigt, dat de donkere strepen van dit dier bij dag als herkenningmiddel dienen voor soortgenooten, die van de kudde zijn afgedwaald; bij nacht, althans bij maneschied zouden diezelfde strepen een beschermingsmiddel tegen vijanden zijn, die bij de drinkplaats op den loer liggen. Maar het gezichtsvermogen van alle paardachtigen, dus ook van den zebra, is vrij slecht, waarbij nog komt, dat de streken, waar dit dier leeft, niet zoo open zijn, dat ze tot op verren afstand overzien kunnen worden. Een verdwaalde zebra zal zijn kudde wel beter op den reuk dan op het gezicht kunnen terugvinden. En wat de bescherming bij maneschied betreft, de roover, die dan bij de drinkplaats zijn prooi beloert, laat zich niet bedriegen door donkere strepen, die bij maanlicht zeer onduidelijk te zien zijn. ☒ Een ander, veelgeliefd voorbeeld, waarop men zich beroept, zijn de levendige kleuren van vele vissen en kreeften. Die kleuren zouden, voorzoover ze met die van het omringende water overeenkomen, ter bescherming tegen vijanden dienen, en waar ze sterk afwijken, tot aantrekking van soortgenooten

van tegengesteld geslacht, dus als „bruilofskleuren”. Weet men nu, dat reeds op een diepte van vier meter onder het oppervlak der zee tengevolge van de absorptie der lichtstralen van groote golflengte zelfs het beste oog geen rood meer kan waarnemen en dat dertien meter onder genoemd oppervlak geen enkele kleur meer te onderscheiden valt, dan zal men ook de mooiste en helderste kleuren van die visschen en kreeften, welke op grootere diepte dan dertien meter voorkomen — en dat zijn er zeer vele — noch als beschermings-, noch als bruilofskleuren kunnen beschouwen.

W.

ARIOSTO

Uit het Poolsch door

6) KAZIMIERZ CHLEDOWSKI

(Vervolg)

VAN Rome huiswaarts keurend, hield Ariosto zich, met het oog op de aanstaande feestelijkheden ter eere van Sint-Jan, geruimen tijd in Florence op. Bij die gelegenheid leerde hij Alessandra Benucci kennen, weduwe van Tito Strozzi, Leonardo's zoon en vroeger hoveling van den hertog van Ferrara; hij kwam geheel onder den invloed van haar bekoorlijkheid. Alessandra behoorde niet tot de ontwikkelde vrouwen der Renaissance, zij wist niets van het Latijn af, maar had prachtig blond licht haar, dat verrukkelijk bij het zwart fluweel van haar gewaad afstak en ze was betooverend door haar bekoorlijkheid. ☞ Toen Ariosto haar voor het eerst bezocht, was zij bezig „una sopraveste” voor een harer zoons te borduren, om hem daarmee voor het Sint-Jansfeest te tooien. Alessandra was blijkbaar zeer bedreven in de borduurkunst, want de dichter zegt in een van zijn sonnetten, „gezegend de zijde en gelukkig het goud, dat haar vaardige hand aanraakt.”

Avventurosa man, beato ingegno
Beata seta, beatissimo oro.

In het Pantheon der schoone en beroemde vrouwen van Rinaldo's burcht, die hij in zijn „Furioso” beschrijft, stond naast de standbeelden van Lucrezia Borgia, Isabella, Elisabetta, Eleonora d'Este en Lucrezia Bentivoglio, dat „van eene gesluierde vrouw in zwart gewaad, die zich onderscheidde door volkomen waardigheid, goedheid en bescheidenheid”. Zij was niet met goud, noch met juwelen getooid, maar schitterde niettemin temidden van deze buitengewoon rijk gekleede vrouwen, als de ster Venus onder de andere hemellichamen. Als men naar haar keek, „was het moeilijk te zeggen, wat haar meer sierde, de edele gelaatsuitdrukking, de bescheiden houding, dan wel de kenmerken van een hoogen geest” (Furioso, Canto 42, — 93, 94 —). De beeldhouwer had onder dit standbeeld, dat de door den dichter verafgode Alessandra voorstelde, geen opschrift geplaatst. ☞ De bekoorlijke Florentijnsche volgde Ariosto naar Ferrara, waar hij eenige jaren later met haar in 't geheim huwde. Het huwelijk kon niet in het openbaar gesloten worden, omdat de dichter, die presbyter was, alsdan zijne prebenden zou verliezen. Alessandra ging dus ook niet in het huis van Ariosto wonen, maar tegenover de kerk di S. Girolamo. Dit huwelijk was voor den dichter zeer gelukkig. ☞ Door zijn betrekking bij kardinaal Ippolito werd

dit geluk echter ernstig bedreigd. De kardinaal ging n.l. in het begin van 1517 voor langeren tijd naar Hongarije en verlangde, dat de dichter als secretaris met hem zou medegaan. Ariosto weigerde echter en zette de beweegredenen voor dit besluit in een satire uiteen, of beter gezegd in een brief aan zijn broeder Alessandro Ariosto en zijn vriend Lodovico da Bagno, die in het gevolg van den kardinaal naar Buda meereisden. De dichter klaagt daarin, dat hij al lang genoeg heeft van den hofdienst en in 't bijzonder van den dienst bij Ippolito, en het buigen en de slavernij meer dan moe is. Hij kan het niet over zich verkrijgen om „zelfs dan nog te zwijgen of niet tegen te spreken, wanneer zijn meester beweert de zon te middernacht en de sterren bij dag aan den hemel gezien te hebben”. Maar afgezien hiervan moet men bedenken, dat hij reeds 44 jaar oud is en in dienst van den kardinaal zijn gezondheid inboette. Hij wil zich dus niet blootstellen aan het ruwe klimaat van het Noorden en prefereert den dood in armoede boven kachelhitte, boven de benauwde lucht, die het hoofd bezwaart en verkoudheid veroorzaakt. Dat alles

is echter nog niets, vergeleken bij den zwaren wijn, dien de Hongaren hun gasten laten drinken, tot deze stomdronken onder de tafel zakken en bij de gerechten met paprika en peper toeberied, waardoor het bloed in de aderen stolt. Een eigen kok er op na te houden, kan hij zich echter niet veroorloven, want rijk geworden is hij in dienst van den kardinaal niet. Wat ter wereld zou hem ertoe kunnen brengen om de reis mede te maken? Bij Ippolito is immers slechts diegene in de gratie, die een veldhoen goed kan voorsnijden, wijn kan inschenken, met honden en valken goed kan omgaan, handig de sporen kan aanbinden en zijn meester de schoenen helpt uittrekken. Dáár heeft hij waarlijk geen zin meer in, voor hoveling is hij niet in de wieg gelegd. Die zijn meester wil behagen, mag hem geen schrede alleen laten doen, moet hem op wandelingen vergezellen, moet weten, hoe wijn in ijs gekoeld wordt en mag vooral 's nachts niet slapen. Hij zou thans liever alleen van eikels willen leven zooals de primitieve mensch, dan nog langer bij zijn heer aan tafel zitten. Wetend wat de vrijheid waard is, zal hij de armoede

gemakkelijker kunnen dragen. Als hij denkt aan al het leed van een vijftienjarigen hofdienst, aan de groote inspanning, die hij zich getroostte door te paard naar Rome te rijden om den paus zachter te stemmen, hoe hij koude heeft moeten lijden, of moeten zwoegen, tot het klamme zweet hem uitbrak, al naar dit zijn meester behaagde, dan sterft hij liever dadelijk, dan nog langer zich te laten vernederen. En mocht de „heilige” kardinaal soms meenen, hem met zijn geschenken voor eeuwig gekocht te hebben, dan wil hij ter wille der vrijheid gaarne alles teruggeven. ☞ Ariosto koesterde hevigen wrok tegen den kardinaal en drukte dit zelfs uit in een spreuk op de keerzijde van een bronzen medaille, waarop een bijenkorf wordt verbeeld, welke door een booswicht in brand gestoken wordt, zoodat de bijen vluchten en Ariosto den honing kwijt is. Deze spreuk luidt: Pro bono malum.

Per esser ape, muoie
Ho mal per bene.

(Wordt vervolgd)

Foto A. H. P. Las!

HOFJE TE UTRECHT